

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Disputationvm De Censuris In Communi,
Excommunicatione, Suspensione, & Interdicto, itemque
de Irregularitate, Tomvs Qvintvs**

Suárez, Francisco

Mogvntiæ, Anno Domini M. DC. XVII.

4 Quæ communicatio liceat inter coniuges exco[m]m.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94035](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94035)

aut in fama, aut in temporalibus bonis, illi possumus subuenire. Quod adeo verum est, ut iuxta receptam Doctorum sententiam, si quis clericum excommunicatum percussit, aut aggrederetur, & alius eum commode posset, illi non subueniat, seu nocumentum non impediatur, in excommunicationem incurrere censetur, latam in cap. Quanta, de Sent. excomm. Vide Adrian. quaest. 3. de clauib. & Richard. dist. 18. art. 11. quia illis exemplis regulam hanc extendunt & amplificant.

Adrian.
Rich.

Præterea addimus, excommunicatum ipsum ob similem utilitatem suam, quæ moralis necessitas ad melius esse censetur, posse cum aliis communicare. Primo quidem, propter utilitatem pertinentem ad salutem animæ. Unde sicut excommunicatis licet concionari possumus, ita & ipsi aliorum conciones possunt audire, ut bene notauit Gabriel in 4. distinct. 18. quaest. 3. dub. 5. Item, sicut possumus ab excommunicato consilium petere, ita & ipse potest illud ab aliis postulare, vel rogare, aut petere orationes, vel etiam apud homines intercessionem in ordine ad bonum animæ, maxime ad absolutionem obtinendam. Nam, cum Ecclesia hanc maxime exoptet, nihil eorum prohibet, quæ propter illam, vel propter dispositionem ad illam sunt, quoniam finem intendit, non prohibet media vitia, & per se conuenientia. Propter quod, cum rescriptum ad alia negotia impetratum ab excommunicato nullum sit, si tamen pro absolutione obtinenda impetratum sit, valet. cap. 1. de Rescript. in 6. Rursus, sicut excommunicato indigenti corporali subsidio, vel adiutorio licet subuenimus, ita ipse etiam indigens licet illud procurat & petit, ut exemplis supra positis patet. Est enim in presenti maiori ratio, quia magis naturale, & intrinsecum est sibi ipsi succurrere, quam aliis. Item, quia, si aliis prædictæ actiones sunt licitæ, excommunicato etiam licet illas petere, & procurare, ut recte Gabriel supra dixit: quia propter commodum, & bonum ipsius excommunicati ea omnia licita sunt aliis: ergo & excommunicato ipsi, cum ad ipsum magis spectet suum commodum per licita media procurare.

Gal.

Dices, per Extravagant. Aduertenda, licet aliis communicatio cum excommunicato non denuncietur, ipsi vero excommunicato non licet. Respondetur primo non esse simile, quia hæc actiones de quibus agimus, licet sunt ex intrinseca (ut sic dicam) limitatione censuræ, & exceptione quasi naturali lege subintellecta ob bonum naturæ, seu personæ ipsius excommunicati: illa vero concessio Extravagantis est quasi priuilegium, non excommunicato, sed aliis tantum concessio. Deinde addo, quamuis ipsi excommunicato non denunciato nunc non liceat extra casus necessitatis, de quibus agimus, hanc communicationem ciuilem cum aliis inchoare, si tamen ab ipsis prouocetur, non peccaturum cum eis communicando: quia in hoc fauori aliorum prospicitur: alioqui infructuosa esset indulgentia illis facta.

Quæ communi-
catis per
Extravag.
Aduertenda,
da non pro-
hibetur.

SECTIO IV.

Quæ communicatio ciuilis permittitur inter coniuges excommunicatos.

Liud caput excusationis est necessitas coniugij, vel (generalius illud explicando) necessitas legalis, seu debiti iustitiæ. Hoc caput comprehenditur sub verbo *lex* in citato versiculo: & continetur in dicto capitulo, Quoniam multos, quatenus sibi excipiuntur vxores, ne teneantur hac lege non communicandi cum marito excommunicato: Primum igitur ob hanc causam non peccat vxor

A cohabitando cum marito, & ei debitum reddendo non solum quantum ad coniugalem actum, sed etiam quantum ad alias actiones & obsequia, ac denique quoad totam hanc vsualem communicationem. Ita enim intelligendum puto caput prædictum, Quoniam multos, ob absolutam significationem verbi, subtrahimus: nam si subtrahit Pontifex personam vxoris ab hoc onere non communicandi ciuili, & humano modo cum marito excommunicato, & nullam limitationem, vel certam actionem designat, non est cur nos illam adhibeamus, cum fauores potius ampliandi sint. Dicit aliquis id esse verum de communicatione, quæ pertinet ad vxorem vel vxorem est: nam sermo illius concessionis debet esse formalis, cum in specialem fauorem matrimonij facta sit: Respondetur, quidquid sit de illa metaphysica interpretatione, vix posse in presenti negotio separari formale à materiali, seu coniugalem communicationem ab humana, & personali: nam vxor exhibere potest marito omnem excommunicationem, quam vinculum matrimonij, siue ex primario siue ex secundo fine suo postulat, & hæc adeo est familiaris, ut sine absoluta communicatione humana exerceri non possit, ergo tota hæc communicatio est vxori concessa.

Addit vero Innocentius III. capit. Inter alia, de Sententia excommunic. exponens prædictum textum Gregorij, non solum posse, sed etiam teneri vxorem ad communicandum marito excommunicato, quantum videlicet spectat ad omnia, ad quæ ex vinculo matrimonij obligabitur. Et rationem reddit, quia excommunicatio mariti non priuauit illum iure suo, & consequenter non abstulit debitum, aut obligationem vxori: teneretur ergo tale debitum soluere. Imo propter hoc debitum soluendum licita est illi communicatio: ergo ita est licita, ut sit etiam sub obligatione: quia sine illa debitum solui non potest. Ex quo inferunt aliqui hanc concessionem non fuisse (ut sic dicam) ex benignitate iuris positiui, sed ex diuino & naturali iure illam præcipiente: quia solutio debiti ex iustitia est naturali iure necessaria: ergo & illa communicatio, quæ ad tale debitum soluendum necessaria est, eodem iure non solum licita est, sed etiam obligatoria. Unde vltimius inferunt, adeo esse necessariam huiusmodi communicationem, ut non potuerit Ecclesia illam prohibere, cum nihil possit contra ius diuinum, & naturale præcipere.

Hanc vero sententiam, quantum ad presentem rem spectat, falsam esse opinor, & in primis exponendo verba illa Innocentij III. in dict. capit. Inter alia, Cum adhuc debitum daret, beneficio canonis id agente, & priori non sunt obnoxietate soluta. Vbi licet non loquatur in particulari de vxore, loquitur tamen generaliter de omnibus personis, de quibus Gregorius locutus fuerat; & de omnibus aut beneficio canonis retinere illud debitum, & obligationem: ergo non priuari, vel suspendi non est ita naturale, quin Ecclesia, si sua potestate, & rigore vti velit, possit huiusmodi communicationem impedire. Nam sicut priuat Regem iure regni & subditos eximit ab obligatione iuramento firmata parendi Principi excommunicato, ita posset maritum priuare vsu iuris petendi debitum ab vxore, & consequenter etiam liberare vxorem ab obligatione reddendi debitum, & parendi marito, vel cohabitandi cum illo, quando rebellis Ecclesiæ fuerit. Et interdum hoc expedire poterit, si propter hæresim seu apostasiam excommunicatus esset, ut colligitur ex multis Decretis, quæ vigesimo octauo, quaestione prima, referuntur. Quanquam id magis sit propter periculum, quod ex tali crimine oritur, quam propter solam censuram. Aliquando tamen propter inimicitiam pertinaciam excommunicati, maxime si contra communem bonum cedat, potest Ecclesia prohibitionem commu-

Vxor tenetur
communicari
re marito ex-
communicato.

Inter alia, de
Sent. excomm.

Non ex dicto
ne aut natura-
li iure, sed
ex benigni-
tate positiui.

communicationis vsque ad ipsas etiam vxores re-
stringere. Quia vero moraliter, & regulariter id non
expedit, ideo Ecclesia ius coniugij integrum manere
voluit, non obstante excommunicationis censu-
ra. Ex quibus soluitur obiectio, quæ contra Inno-
centium Tertium fieri posset, nam hæc concessio
est veluti priuilegium non in fauorem ipsius ex-
communicati, sed vxoris non excommunicatæ
datum: ergo quamuis illa possit licite illo vti, non
tenetur: nam hoc iam non esset priuilegium, sed
grauamen. Dicendum enim est; hoc non esse pro-
prie priuilegium personæ, sed status, seu ipsius
met matrimonij, filiorum, ac communis boni,
ad quod ipsum ordinatur, ratione cuius inte-
grum, vt dicebam, manet ius quod ex hoc vin-
culo nascitur: & inde fit, vt non solum possit, sed
etiam debeat vxor hanc communicationem mari-
to præstare.

Obiectio.

Soluitur.

Num qua
excommu-
nicato nu-
psit possit
marito com-
municare.
Rationes
dubii pro v-
traque par-
te.

Glossa.

Syluest.

Prima sent.
Vgolm.

Glossa.

Sed quæret aliquis, an hoc procedat, etiam si ma-
trimonium cum homine iam excommunicato co-
tractum sit: non est enim dubium, quin tale ma-
trimonium sit validum, vt supra dixi ex capite. Signi-
ficasti, de eo qui dux. in matrimon. Ex quo fieri vi-
deretur, vt post tale matrimonium vxor vti possit, &
debeat communicatione mariti. Nam Gregorius
in dicto capite, Quoniam multos, simpliciter, & sine
vlla restrictione de vxore loquitur; illa autem vera
vxor est. In contrarium est, quia in capite, Inter alia,
de Sentent. excommunicat. insinuat Innocentius
Tertius, omnes personas, quæ in dicto cap. Quoniam
multos, excipiuntur, debere esse obnoxias illi debito
seu communicationi ante excommunicationem,
vt postea possint ratione illius communicare: quod
patet ex illis verbis, quæ habentur in propositione
quæstionis, Præsertim quæ prius ad communionem eo-
rum ex debito tenebantur, vbi Glossa aduertit, illud
præsertim, accipiendum esse pro tantum: non pro
maxime. Alias, (inquit) falsum redderet sensum. Vnde
Pontifex in responsione ad quæstionem, ait Cum
quædam persona in præmissis capitulo denotata illis, in quos
lata fuerat excommunicationis sententia, ante prolato-
nem ipsius obsequio tenerentur, familiariter adherere, &c.
ergo à contrario sensu, si ante excommunicationem
non erat debitum contractum, non fruuntur
omnes illæ personæ concessione illius canonis, in-
ter quas vna est vxor. Accedit, quod quæ excommu-
nicato nupsit, censuram Ecclesiasticam violauit: er-
go non debet vti illo iure male acquisito contra ob-
feruantiam, & rigorem ipsius censuræ, argument.
capit. In audientia, de Sentent. excommunicat. Et
potest etiam confirmari à simili, nam si alter coniugum
sit excommunicatus propter matrimonij illici-
cite contractum, non potest alter communicare cum
illo, vt docet Syluester, verb. Excommunicatio, quin-
to numero quarto, versiculo secundo, ergo à simili,
cumi matrimonium illud illicite contractum sit co-
tra censuram, imo & propter illud excommunica-
tio saltem minor incurra sit, non poterit vxor ratio-
ne illius matrimonij, postea communicare cum
marito excommunicato.

Quidam affirmant, hanc concessionem proce-
dere, etiam si matrimonium cum excommunicato
contractum sit. Ita tenet Vgol, tab. 2. de Censur. cap.
23. §. 6. n. 1. solum ex illo fundamento, quod verba
Gregorij generalia sunt. Potestque hoc confirmari,
quia alias etiam filius natus post excommunicationem
parentis, non esset sub potestate eius, nec tene-
retur illi communicare. Quod si hoc non procedit
in filio, quia vinculum eius est naturale, idem dic-
tum erit de vxore, nam postquam matrimonium
validum fuit, vinculum omnino naturale est. Et id-
eo Glossa in dicto capite, Inter alia, dixit, decretalem
illam, Quoniam multos, quoad has personas non esse
constitutiuam, sed declaratiuam iuris naturalis,
quod ius versatur inter maritum & vxorem etiam-

si, altero excommunicato, contraxerint: ergo de-
claratio illa etiam in eis locum habet. Iuxta quem
discursum illa interpretatio, vel limitatio quæ ad-
hibetur in dict. cap. Inter alia, intelligenda erit de a-
liis personis humilibus, quæ iure, vel contracta hu-
mano alij subiiciuntur, vt famuli, &c. de quibus sta-
tim, non vero de vxore aut filiis: quod significauit
Caietan. in Summ. cap. Participatio cum excomm. &c.
nam explicans illud verbum Lex citati versiculi, si-
ne limitatione ait, vxorem debere communicare
marito: statim vero explicans verbum Humile, quo-
ad seruos, ancillas, &c. subiungit, & intellige de iis,
qui erant, antequam excommunicatus esset, in hu-
iusmodi seruitutis. Atque ex eodem fundamento fa-
cile soluitur alia coniectura, nam, licet tale ma-
trimonium cum excommunicato illicite contractum
fuerit: quia tamen validum fuit, naturale ius ex illo
ortum est, quod integrum manere Ecclesia decla-
rauit. Id vero, quod in altera coniectura sumitur,
incertum est, neque à Syluestro aliqua ratione, vel
auctoritate probatur. Vnde alij illud limitant, quæ-
do excommunicatio coniugis lata est in causa ma-
trimonij, quia lis est an sit legitime contractum, vt
Soto dist. 22. quæstion. prin. artic. quart. conclus. 5.
quint. Quod verum est, tum quia illa non potest tunc
dici simpliciter vxor, cum sit vxor dubia, tum et-
iam quia ex tali matrimonio nondum orum est
conjugale debitum, cum eius vltus, stante illo du-
bio, illicitus sit. Ex illo autem antecedente sic limi-
tato nihil ad præsens inferri potest, cum loquamur
de vxore certa, & indubitata: quia licet matrimo-
nium fuerit illicite contractum, non est tamen du-
bium quin fuerit validum. Sic ergo sententia hæc
defendi probabiliter potest.

Nihilominus contraria mihi verisimilior est, cui
multum fauet D. Thomas in 4. distinct. 18. quæstion.
2. articulo quarto, vbi explicans dictum caput. Quo-
niam multos, cum dixisset, in eo excipi vxorem, ser-
uum, filium, rusticum, & seruientem, subdit, Sed hoc
intelligendum est de filiis non emancipatis: alias teneretur
vitare patrem: de aliis autem intelligitur quod licet excom-
municato communicare, si ante excommunicationem se-
cui subderunt, non autem si poss. Vbi expendo exceptio-
nem filij emancipati cum generali regula respectu
aliorum, quæ per exceptionem in contrarium fir-
matur: ergo tam de vxore, quam de aliis illa poste-
riora verba D. Thomas intellexit iuxta mentem In-
nocentij 3. quæ in dict. cap. Inter alia, generaliter lo-
cutus est: & limitatio quæ ab aliis ponitur, neque in
verbis eius, neque in aliqua cogente ratione funda-
ta est. Imo, cum ex iniquitate sua nemo debeat co-
modum reportare, non est rationi consentaneum,
vt propter præuam communicationem, quam illa
mulier habuit cum excommunicato, quando illi
nupsit, possit illi postea licite & impune communi-
care. Quapropter opinor post huiusmodi matrimo-
nium non posse vxorem incipere cohabitare ma-
rito, neque exigere, aut reddere debitum, donec il-
le ab excommunicatione absoluat. Neque est ve-
rum, illam constitutionem Gregorij, esse tantum
declarationem iuris naturalis quoad hanc partem,
& non includere etiam benignam Ecclesiæ conces-
sionem, vt supra diximus, & Innocentius Tertius,
plane significat. Nam ius naturale hic non obligat
nisi supposito iure vtriusque partis non impedito:
quod ergo inter coniuges non impediatur per cen-
suram, non ad solam declarationem, sed ad con-
cessionem Ecclesiæ spectat, vt supra dixi. Hæc au-
tem concessio supponit ius acquisitum legitime
inter partes ante censuram. Et hoc modo loquitur
Gregorius in dicto capite, tam de vxore, quam de
aliis vt Innocentius exposuit, & ipsa materia postu-
lat. Ac proinde fundamentum contrariæ sententiæ
vim non habet.

Excipio tamen ab hac regula illam vxorem, quæ
bona

Quia bona fide excommunicatus non potest communicari cum illo cohabitare.

Quia excommunicatus non vitando non potest se iustificare, nisi per contritionem, et satisfactionem, et confessionem.

Parum solam redditur, sed etiam ex parte debitoris, qui non potest communicari cum illo cohabitare.

Postquam excommunicatus licet ab excommunicato petere, non potest petere, nisi per contritionem, et satisfactionem, et confessionem.

Tunc.

bona fide contraheret cum excommunicato, quem excommunicatum esse ignorabat, nam tunc, cum nihil egerit contra censuram, non est cur suo iure priuatur. Et quia formaliter, ac moraliter loquendo, illa dici potest contraxisse ante excommunicationem latam, quantum ad ipsam, id est, ita ut teneretur illum vitare, & consequenter diceretur contraxisse cum non excommunicato in sua estimatione seu conscientia. Et ob rationem non dissimilem opinor, si quæ mulier nunc contrahat matrimonium cum excommunicato non vitando, etiam si ille postea denunciatur, posse illi communicare iuxta dictum ca. *Quoniam multos*, quoniam illa nihil egit contra censuram, & quantum ad ipsam spectat, respectuque illius erat quasi non excommunicatus. Quoties ergo ante censuram impositam ac sufficienter denunciatum matrimonium contractum fuerat, mariti excommunicati communicatio non est vxori interdicta.

Ex quo euidenter & absque ulla dubitatione sequitur, non solum posse huiusmodi vxorem reddere debitum marito petenti, sed etiam licite posse illud exigere: quæ est communis sententia, quando excommunicatio subsecuta est matrimonio, vel saltem vxor bona fide contraxit: tum quia nulla est ratio, cur illa tunc priuatur iure suo: tum etiam quia generaliter licitum est cuius creditori a suo debitore excommunicato debitum exigere c. *Intelleximus*, de iudiciis, ergo & vxori licebit exigere debitum a marito excommunicato. Et tunc consequenter non est dubium, quin marito excommunicato liceat illud reddere; imo & quod ad id teneatur, quia plus tenetur excommunicatus ad soluendum debitum non excommunicato petenti, quam non excommunicatus ad soluendum debitum excommunicato: imo illud est tam intrinsecum & naturale, ut regulariter non possit per Ecclesiam impediri: quia nullus innocens debet priuari iure suo propter peccatum alterius, cum tamen excommunicatus propter culpam suam merito possit.

Maiores difficultates est, an ipse maritus excommunicatus possit licite ab vxore petere debitum. Glossa enim in dicto capite *Quoniam multos*, negat hoc ei esse licitum, quamquam, si id faciat, concedat, teneatur vxorem ad reddendum. Fundamentum esse potest, quia excommunicato nulla datur actio ad petendum debitum, generaliter loquendo cap. *Decernimus*, de Sent. excom. in 6. ergo neque in hoc speciali casu illa habebit. Veletiam quia in dicto capite. *Quoniam multos*, nihil conceditur excommunicatis ipsis, sed solum alius, qui cum eis communicat. Et hanc opinionem sequitur Iacobus de Grassis lib. 4. decis. casuum conscient. cap. 13. nu. 6. Contrariam tamen sententiam veriorē esse opinor. Quam indicat Panorm. in c. *Inser alia*, de Sentent. excom. numer. 4. & a fortiori Hostiensis, ut statim referam, & tenet Turrecrem. in dict. capite. *Quoniam multos*. Intelligitur autem quando vinculum matrimonij antecessit excommunicatos. Probari autem potest ex concessis ab aduersario, nā vxor tenetur reddere debitum marito excommunicato petenti: ergo alter potest licite petere, nam vnusquisque licite petit ab alio, quod alius facere obligatus est. Sed hæc ratio non est conuincens, quia, si maritus qui castitatem vovit, petat debitum, vxor tenetur reddere, & tamen ipse non licite petit. Et ratio est, quia sunt iura, aut debita diuersarum rationum: ius enim ad petendum est iustitiæ: malitia vero petitionis est contra obedientiam, vel religionem: debitor autem contra te tenetur quod ex iustitia debet, etiam si creditor, aliunde contra religionem peccet, vel obedientiam. Et confirmatur, quia non habet vxori ius cogendi maritum, ne gando illi ius suum, ut obediat Ecclesiæ, sicut nec vt seruet castitatem. Hæc ergo ratione defendi potest quod vxor teneatur reddere, & quod maritus

Er. Suarez tom. 5

non possit absolute licite petere, quamuis possit intra latitudinem solius iustitiæ stando.

Veruntamen hinc ulterius procedendo fit valde credibile, Ecclesiam non prohibere huiusmodi excommunicato, quo minus licite petat debitum. Primo quia absolute non priuauit illum actuali iure petendi, quamuis possit, ut dixi: ergo verisimile est non priuasse illum potestate licite petendi, quia illud ius sine hac potestate, moraliter loquendo, valde periculosum esset. Deinde illud esset valde onerosum vxori non excommunicata. Præterea alia communicationes, quæ in eo capite *Quoniam multos*, continentur, sicut licite sunt ex parte aliorum communicantium cum excommunicato, ita etiam ex parte ipsius excommunicati, quamuis ab eo incipiant, ut, v. g. licitum est seruo, vel familiari obedire domino excommunicato imperati: & ideo licitum etiam est domino excommunicato imperare & vti suis familiaribus, quia alias & periculosa, & moraliter inutilis esset illa concessio, ut inferius magis declarabimus: ergo pari ratione idem dicendum est in presenti, quia idē, vel maius est periculum, & quæ textus eodem modo de omnibus loquitur. Præterea facit, quod Gregorius simpliciter dicit, se subtrahere has personas a vinculo anathematis: ergo ita subtrahit vt communicatio non sit prohibita: ergo neque illis cum excommunicato, neque excommunicato cum illis.

Atque ita sufficienter responsum est ad illum textum, quatenus pro contraria parte adducebatur. Ad aliud vero fundamentum illius sententiæ dicendum est, aliud esse agere de petitione priuata, quæ obligat alium in conscientia ad reddendum debitum & ad cohabitandum, & c. aliud vero de actione forensi, per quam aliquis postulat in iudicio, ut vxor compellatur ad cohabitandum, & c. Nos in priora sensu locuti sumus, & contra illud non procedit ca. *Decernimus*, in quo est sermo de actione in iudicio: Nam excommunicatus non priuatur vsu priuato rerum suarum, neque illis actionibus, quæ ad earum custodiam, vel conseruationem spectant: sic ergo dicimus posse licite vti vxore sua, & petere debitum.

Altera vero questio, non nostra, sed propria Canonistarum est, inter quos sunt dissentientes sententiæ, sed omnes fauent superiori resolutioni, & ideo solum quantum ad hoc illas attingā. Hostiensis itaque in Summa tit. de Restit. spoliat. §. *Quando facienda* c. c. affirmat, maritum petentem in iudicio cohabitationem vxoris suæ, non posse repelli exceptione excommunicationis: ergo supponit a fortiori, licitum esse excommunicato petere, & procurare cohabitationem, & vsum vxoris suæ: quia, si hoc esset contra excommunicationem, repelleretur in iudicio. Iuxta quam sententiam limitabitur cap. *Decernimus*, vt non procedat in causa matrimonij, propter fauorem eius, vel melius, vt non procedat in iis rebus, quarum vsu, & communicatione non priuatur excommunicatus ex vi excommunicationis, & tamē de facto iniuste illis spoliatur solo titulo eiusdē excommunicationis quod satis verisimile est. Oppositum tamen tenuit Abb. in dict. c. *Inter alia*, referens alios: qui addūt, iudicem debere ex officio suo vxorem marito restituere, propter periculum fornicationis. In quo etiam sentiunt non esse illicitum neque excommunicationi contrariū, quod maritus propter illud periculum vitandum, ab vxore debitum petat, quādo quidem propter hoc iudex ex officio illi vxorem restituit.

Aliud vero dubium ex prædictis nascitur, scilicet an quæ diximus de vxore non excommunicata, & marito excommunicato, locum habeant, si e converso vxor excommunicata sit, & non maritus. Multi enim Canonistæ negantem partem secuti sunt, dicentes maritum non excommunicatum, non posse communicare cum vxore excommunicata: ita Hostiensis negant.

10

Respondetur ad capitulum. Quoniam, pro contraria opinione allatum.

Satisfit summo dampno sumptus ex 6. Decernimus.

Num. possit maritus excom. in iudicio petere vt vxor situm cohabitaret. Hostiensis.

Abbas.

Positum maritus non excommunicatus cum vxore excommunicata communicare. Sententia Hostiensis negant.

Y

Hofiens.
Syluest.

stienfis in Summa titul. de Sentent. excom. num. 15. A
verfic. Lex, & alij, quos refert, & fequitur Syluester
Excommunicatio, 5. num. 4. Fundamentum est, quia
Gregorius in dict. c. Quoniam multos, solum de vxore
mentionem facit, quod non casu, aut sine causa fa-
ctum videtur: quandoquidem si vellet maritum
comprehendere, vel nominaret illum, vel commu-
ni nomine coniugis vteretur: non ergo licet nobis
illam concessione extendere, cum non desit ratio,
ob quam potuerit fieri vxori, & non marito: quia
cum vxor sit sub potestate mariti, quodammodo ei
imputatur, vel negligentia eius esse praesumitur,
quod contumax sit. Vnde, vt munus suum diligen-
tius exequatur, procurando, vt vxor resipiscat, ei
non conceditur, vt cum ea communicet: vxor vero
non ita debet corrigere maritum, sed illi subesse: &
ideo illi conceditur, vt cum illo communicet.

14
Sententia
affirmans
vera.
D Thom.
Turrecrem.
Gabriel.
Caiet.
Angelus.
Nauarr.
Coharr.

Nihilominus censeo, omnia quae diximus, de vx-
ore erga maritum excommunicatum, eodem modo
procedere in marito non excommunicato vxorem
excommunicatam habente; quae sententia sumitur
ex D. Thom. in 4. dist. 18. quaest. 2. artic. 4. clarius
id docuit Turrecremata in dict. capit. Quoniam mul-
tos. Gabriel in 4. dist. 18. quaest. 3. artic. 1. Caietan. in
Sum. capit. de particip. Angel. verb. Excommunicatio,
8. numer. 8. Nauarr. cap. 27. numer. 27. Couarr. cap.
Alma, p. 1. §. 1. num. 8. qui alios refert. Ratio sumenda
est ex communi lege matrimonij, quae quoad mu-
tuam communicationem aequae obligat vtrumque
coniugum: & ideo quoad praesens eadem est vtrius-
queratio. Vt enim dicitur in cap. Gaudeamus. de Di-
uortijs, maritus & vxor in negotio matrimonij non ad
imparia iudicantur: quod maxime verum habet in
his, quae spectant ad mutuam cohabitationem, &
debitum officium persoluum: ergo, sicut mari-
tus frui potest consortio, & obsequijs vxoris, ita &
vxor excommunicata societate, & officio mariti.
Accedit ratio, quam expendit Innocentius III. in
dicto ca. Inter alia, de Sentent. excomm. dicens, Cum
adhuc debitum daret, a priori non sunt obnoxietate solute:
nam haec ratio aequae procedit in vxore excommu-
nicata, quia non erat minus debitum eius, quam
mariti, neque excommunicatio in illa est maior,
aut efficacior, quam in marito: ergo non magis est
libera ipsa a priori obnoxietate, quam sit maritus,
quod satis significat Innocent. in plurali dicens, non
sunt. Quod si illa non est libera, nec maritus, cum
excommunicatus ipse non sit, priuatus erit iure pe-
tendi, & reddendi debitum, nec qualibet alia com-
municatione, quae ad hanc ordinetur. Mirum enim
esset, vt maritus excommunicatus non priuaretur
hoc iure seu executione, vel vsu eius, & quod non
excommunicatus priuaretur propter excommunica-
tionem vxoris. Si autem maritus potest petere de-
bitum ab vxore excommunicata, & ipsa sine du-
bio potest reddere, & e contrario poterit etiam ipsa
petere, & maritus tenebitur reddere, cum non sit
peioris conditionis foemina, quam vir, eo quod sit
fragilior. Imo ob hanc rationem debuisset ius, si
fieri posset, plus illi fauere: non esset autem fauor,
sed grauamen, si quando ipsa excommunicata est,
petere non posset. Nulla ergo legitima differentiae
ratio reddi potest. Et ideo non dubito, quin nomi-
ne vxoris in dict. capit. Quoniam multos, vterque
coniugum comprehendatur: nomine autem vxor-
is vsus est Pontifex, vel quia in omnibus personis
ibi numeratis humiles & subditas recenset, vel quia
frequentius contingit viros, quam foeminas excom-
municari.

15
Si vterque
coniugum ex-
communi-
catus sit, non
priuatur
mutua com-
municatio.
ne.

Atque ex his constat, quid dicendum sit, si vter-
que coniugum excommunicatus sit: nam conse-
quenter asserendum est, eos non priuari mutua
communicatione quoad petitionem, & redditio-
nem debiti, & alia obsequia aequae ac antea. Ratio est,
quia excommunicatio non plus operatur in singu-

lis, eo quod in sit vtrique, quam si sit in altero tan-
tum extremorum seu coniugum, nam affectus ex-
communicationis non crescit in marito, eo quod vxor
excommunicata sit, vel e contrario: ergo si maritus
excommunicatus potest communicare cum vxore
non excommunicata, etiam poterit cum excommu-
nicata, quantum est ex vi suae communicationis.
Aliunde vero etiam excommunicatio vxoris non
impedit quo minus cum illa communicare possit,
vt ostensum est: ergo ille excommunicationes simul
sumptae non possunt inducere illud impedimentum
quia non vniuntur (vt sic dicam) vt habeat aliquem
specialem effectum, qui ex alterutra earum per se
non nascatur: neque in iure fundari potest, cum ta-
men omnes hi effectus ex iure positio pendeant.
Quae ratio eodem modo fieri potest ex parte vxoris:
& ideo in dict. cap. Quoniam multos, simpliciter exci-
pitur vxor, nec limitatur, vt necesse sit ipsam ex-
communicatam non esse. Cauendum est autem,
quando vterque coniugum excommunicatus est, ne
per mutuam communicationem alter alterius con-
tumacia foueat: quod maxime timeri potest, quan-
do propter idem crimen excommunicati sunt: tunc
enim communicatio illa transfret in communicationem
in crimine, vnde esset nouum peccatum morale.
Quod etiam obseruandum est, quando alter
coniugum tantum excommunicatus est, nam si al-
ter foueat delictum alterius, vel sit in causa, vt in
excommunicatione obdurecat, iam erit commu-
nicatio in crimine, quae intrinsece mala est. Quod
Doctores omnes peculiariter obseruandum mo-
nent, quando vxor excommunicata est, quia mari-
tus ex officio tenetur auertere vxorem a contuma-
cia: & ideo magis imputabitur ei, si in hoc sit negli-
gens.

Hinc denique facile intelligitur, si excommuni-
catio feratur in participantes, an & quo modo per-
tinere possit ad coniuges quoad mutuam commu-
nicationem. Haec enim excommunicatio iam non
potest ordinario iure ferri per generalem sententi-
am, iuxta caput Si autem Summus Pontifex sua potestate v-
tens, vel alius ex eius commissione illam ferret, non
propterea priuaret coniuges communicatione sibi
iure concessa: quia illa sententia solum prohibet sub
grauiori censura illam participationem, quae per
excommunicationem communem prohibita est
sub censura minoris excommunicationis, non au-
tem prohibet communicationem alias non prohi-
bitam, neque alius est sensus illius censurae, quia iux-
ta terminos iuris fertur, nisi Summus Pontifex de
sua potestate absoluta aliud explicet. At vero talis
excommunicatio comprehendet coniuges, si vnus
alteri communicet in crimine: nam haec communi-
catio nec in iure concessa est, nec concedi potuit. At-
que eodem modo limitanda esset similis censura
contra participantes, si per sententiam specialem
ferretur in vnum coniugum respectu alterius, pra-
cipiendo, scilicet, vni ne communicet alteri excom-
municato sub eadem censura: quia iudex non po-
test prohibere communicationem quam ius ipsum,
& Summus Pontifex concedit cap. Cum inferior, de
Maiori. & obediens. ergo vt illud mandatum sit ius-
tum, restringendum est ad eam communionem,
quae non est concessa, sed prohibita vxori cum ma-
rito excommunicato, & e conuerso, qualis praeci-
pue est communicatio in crimine, vel etiam
communicatio in diuinis, quam nec
obligatio, nec status matrimonij
secum asserit.

Notandum
pro huius
de excommu-
nicatu.

16
Num quon-
dam cen-
sura
feratur in
participan-
tes, comp-
tentur
boni cap-
ingem.